

Schaktmassor

Att återanvända och återvinna schaktmassor är positivt. Det får dock inte ske så att föroreningar på den nya platsen leder till risker för människors hälsa eller miljön, eller bidrar till att området ser skräpigt ut. Både den som beställer arbetet och tar emot massorna har ansvar för hur massorna hanteras.

För att kunna återvinna massor ska det vara motiverat, till exempel vid ett vägbygge, en bullervall eller en utfyllnad inför ett bygge. Massorna får inte innehålla material som till exempel metall, plast, gummi, trä eller liknade som ger ett skräpigt intryck och som inte tillför konstruktionen något. Massorna får inte heller innehålla föroreningar som kan leda till risker för människors hälsa eller för miljön, både på kort och lång sikt.

Anmälan eller tillstånd

Normalt sett behöver du anmäla eller söka tillstånd (enligt 9 kap. miljöbalken) för att återanvända och återvinna avfall i form av schaktmassor. Det som avgör är risken för att mark och vatten förorenas. Detta bedöms bland annat utifrån massornas egenskaper, innehåll av föroreningar, risken för avrinning till vattendrag och hur lämplig platsen är.

Även om du konstaterar, efter att ha tagit prover, att det inte finns någon risk för föroreningar kan du ändå behöva ha ett samråd med länsstyrelsen (enligt 12 kap. 6 § miljöbalken). Detta gäller om naturmiljön riskerar att ändras väsentligt. Det gäller även verksamheter inom vattenområde, så kallad vattenverksamhet (enligt 11 kap. miljöbalken). Samråd för ändrad naturmiljö eller anmälan för vattenverksamhet lämnar du till Länsstyrelsen Skåne.

Om du planerar att använda massor inom ett skyddat område (natur- och kulturresevat, Natura 2000-område, riksintresse, vattenskyddsområde, fornlämning, strandskydd etcetera) eller om massorna kan påverka ett sådant område kan du behöva tillstånd utöver miljökraven. Till exempel är det alltid krav på att du måste ansöka om tillstånd inom Natura 2000-områden även om det är mindre än ringa risk för att föroreningar sprids. Inom reservat och vattenskyddsområden krävs dispens enligt skyddsföreskrifterna. Strandskyddsdispens krävs om du ska använda massorna nära stranden (100–300 meter från vattnet). Fornlämningar prövar länsstyrelsen enligt kulturminneslagen.

Om verksamheten medför att marknivån höjs eller sänks kan du behöva marklov. Likaså kan stadsbyggnadsförvaltningen kräva bygglov inom detaljplanlagt område. Bygg- och marklov söker du hos stadsbyggnadsförvaltningen.

Om det är liten risk för spridning av föroreningar ska du lämna in anmälan till oss, men om risken är mer än ringa måste du söka tillstånd hos Länsstyrelsen Skåne. Anmälan ska lämnas in i god tid (minst sex veckor) till oss innan arbetet ska starta. Anmälningsblankett finns på stadens webbplats, helsingborg.se. Information om hur du söker tillstånd hos länsstyrelsens finns på deras webbplats, lansstyrelsen.se/skane.

Egna massor

Massor som har uppstått inom din egen verksamhet kan du återanvända på plats, under förutsättning att massornas eventuella föroreningar inte orsakar risker för människors hälsa eller för miljön. Du behöver inte göra en anmälan om du tillfälligt lägger upp massor, exempelvis när massor från ett fjärrvärmeschakt läggs upp för att användas till återfyllning. Du behöver dock ett tillstånd från markägaren. Om du misstänker att massorna innehåller föroreningar ska de däremot provtas och analyseras, se nedan.

Kan massorna vara förorenade?

Innan du börjar arbetet med massor ska du göra en bedömning om det finns risk för att de är förorenade. Följande frågor kan ge en uppfattning om vad det är för typ av massor och ifall du behöver ta prover:

1. Kommer massorna från en fastighet där sanering pågår eller har genomförts? Kan fastigheten ha fyllts ut med förorenade massor?
2. Kommer massorna från en fastighet där det funnits eller finns en industri?
3. Finns det eller har det funnits avfallsupplag, lager av kemikalier, cisterner och tankar eller oljeavskiljare på fastigheten som kan misstänkas ha förorenat marken?
4. Kommer massorna från schaktning av vägbankar, bangårdar eller banvallar?
5. Har man tankat olja, bensen eller diesel etcetera på platsen?
6. Har några olyckor inträffat på platsen till exempel spill av olja eller en brand?
7. Finns det någon annan misstanke om att massorna kan vara förorenade?

Om svaret på någon av frågorna är ja ska du ta prover på massorna. Är du osäker om massorna är förorenade ska massorna alltid provtas. Tar du emot massor ska du försäkra dig om att ovanstående frågor är utredda. Om föroreningar påträffas ska du genast informera oss.

Provtagningar

Du måste göra en bedömning när det gäller strategi för provtagning, ambitionsnivå och analysval i varje enskilt fall. Det är svårt att ge vägledning om antalet prover i förhållande till aktuell volym massor, men generellt så innebär fler prover en säkrare bedömning av eventuella föroreningar och minskar risken att massorna används fel. I de flesta fall bör dock åtminstone ett samlingsprov tas ut per 200 kubikmeter massor. För fyllnadsmassor med okänt ursprung

bör ett samlingsprov bestå av ett antal delprov (cirka 10–20 stycken). Vid större volymer av homogena massor kan eventuellt ett mindre antal prover tas ut. Rör det sig om ett långt ledningsschakt för till exempel fjärrvärme eller avlopp är det lämpligt att ta prover var 50:e meter. Finns det misstankar om en förorening längs en begränsad sträcka bör du ta prover före, efter och vid den misstänkta föroreningen. Är det fråga om större ytor, volymer eller projekt bör du ta fram en särskild plan för hanteringen av massorna. Vilken metodik som används vid provtagningen bör du ange i anmälan och även bifoga befintliga resultat från provtagningen, oavsett om anmälan avser ett avhjälpande eller återvinning av avfall.

Använda gammal asfalt

Avfall i form av uppbruten asfalt kan vara lämplig att använda när man tillverkar ny asfalt. Viss asfalt (med ursprung före 1974) kan dock innehålla stenkolstjära. Eftersom det finns risk för att föroreningar sprids och exponeras från sådan äldre asfalt finns restriktioner för hur den kan användas. Bland annat ska sådan asfalt inte blandas med nyare asfalt. Representativa borrhärdar av asfalt kan sprayas med särskild färg och belysas med UV-ljus, vilket kan indikera om det finns stenkolstjära. Om du misstänker att det finns stenkolstjära i asfalten bör prover analyseras med ett prov var 100:e meter eller per 1500 kvadratmeter, dock alltid minst två prov.

Om asfalten visar sig innehålla förhöjda halter PAH bör även underliggande bärlager analyseras. Därför är det lämpligt att även provta bärlager i samband med att man tar prov på asfalt.

Asfalt med lågt innehåll av stenkolstjära (<70 mg/kg 16 PAH) kan återvinnas i asfaltsverk eller i den övre delen av en vägkropp på tidigare asfalterad väg utan att det krävs en anmälan eller tillstånd. Det är generellt sett olämpligt att använda asfalten inom vattenskyddsområde, eller för andra ändamål än i vägkonstruktioner. Vid högre halter behöver du lämna in en anmälan eller söka tillstånd, så att vi kan bedömma risken för föroreningar.

Mer information

Mer information om regelverk vid återvinning av avfall i anläggningsarbeten och hantering av schaktmassor finns i Naturvårdsverkets Handbok 2010:1. Har du frågor är du välkommen att kontakta oss på miljöförvaltningen.

